

หัตถกรรมพื้นถิ่น: การศึกษาผ้าทอโบราณไทยพวนสู่การสร้างสรรคผลิภัณฑ์ชุมชน
**LOCAL HANDICRAFTS: A STUDY OF ANCIENT THAI PHUAN
TRADITIONAL WEAVING TOWARD THE CREATION
OF COMMUNITY PRODUCTS**

ทรงวุฒิ เอกวุฒิศา*

Songwut Egwutvongsa*

*รองศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520 ประเทศไทย

*Associate Professor, Department of Education Architecture and Design, Faculty of Industrial Education and Technology,
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok 10520, Thailand
E-mail address (Corresponding author) : momojoo108@gmail.com

รับบทความ : 22 สิงหาคม 2566 / ปรับแก้ไข : 29 พฤศจิกายน 2566 / ตอรับบทความ : 13 ธันวาคม 2566

Received : 22 August 2023 / Revised : 29 November 2023 / Accepted : 13 December 2023

DOI : 10.14456/nrru-rdi.2023.55

ABSTRACT

The study investigates the Thai Phuan traditional weaving toward the creations of community products, creating value for the community's woven fabric. The objectives of this research were: 1) to explore the Thai Phuan traditional woven fabric, 2) to assess satisfaction and forecast the potential of future product. The sample groups consist of 362 individuals in Pak Phli Sub-District, Nakhon Nayok Province selected through simple random sampling using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.890. Data were collected and analyzed individuals with knowledge of weaving using systematic literature review and qualitative product quality transformation guidelines. Moreover, 100 tourists who visited Ban Mai Women's Occupation Promotion Center were also considered as the sample through purposive sampling using questionnaire with a confidence coefficient of 0.857, collecting tourists who purchased products in the community and analyzed by finding the average, standard deviation, communalities, normality test, covariance, independent variable component, and multiple regression. The research findings indicated that 1) Supanniga flower pattern represented the identity of Thai Puan group, and 2) design factors, usability benefits, identity, quality, and functionality collectively contributed to a high level of satisfaction (77.70%). Beyond the major research findings, it was recommended as follows: design factors show variability based on the contextual era, influencing the decision-making level of product selection.

Keywords : Local handicrafts, ancient woven fabrics, Thai phuan, community products

บทคัดย่อ

การศึกษาผ้าทอไทยพวนสู่การสร้างสรรคผลิภัณฑ์ชุมชนที่สร้างมูลค่าให้ผ้าทอโบราณของชุมชน มีวัตถุประสงค์
1) เพื่อศึกษาผ้าทอไทยพวน 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจและพยากรณ์อนาคตภาพผลิภัณฑ์ มีกลุ่มตัวอย่าง
ประกอบด้วย 1) บุคคลในตำบลปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 362 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้
แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.890 เก็บข้อมูลจากบุคคลที่มีความรู้ด้านผ้าทอ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและเทคนิคการแปลงหน้าที่ผลิภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ
2) นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมศูนย์ส่งเสริมอาชีพกลุ่มสตรีบ้านใหม่ จำนวน 100 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
โดยใช้แบบสอบถามแบบที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.857 เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เลือกซื้อสินค้าในชุมชน
และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความร่วมกัน การทดสอบภาวะปกติ ความแปรปรวนร่วม
การทดสอบองค์ประกอบตัวแปรอิสระและการถดถอยพหุคูณ ผลวิจัยพบว่า 1) ดอกสุพรรณิการ์แสดงถึงเอกลักษณ์
ของกลุ่มไทยพวนได้ 2) ปัจจัยการออกแบบ ประโยชน์ใช้สอย เอกลักษณ์ คุณภาพและการใช้งาน ทั้ง 5 ปัจจัย

ก่อให้เกิดความพึงพอใจระดับมาก และสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลความพึงพอใจที่ผู้บริโภคนั้นมีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตขึ้นจากผ้าทอโบราณไทยพวนรูปแบบใหม่ได้ร้อยละ 77.70 สำหรับผลลัพธ์นอกเหนือการวิจัย คือ ปัจจัยทางออกแบบจะมีความผันแปรไปตามบริบทสมัยที่ส่งผลต่อระดับการตัดสินใจเลือกซื้อ

คำสำคัญ : หัตถกรรมพื้นถิ่น, ผ้าทอโบราณ, ไทยพวน, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

บทนำ

สภาวะการณ์ซบเซาทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นผลกระทบสืบเนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทั้งยังสร้างผลกระทบต่อวิถีชีวิตและโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความต้องการและพฤติกรรมผู้บริโภคที่ได้แสดงความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางจิตใจแก่ผู้บริโภคอย่างแท้จริง (Wanakijpaiboon, 2023, p. 67) โดยการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณค่า (Value shifts) ได้นำพาความเปลี่ยนแปลงในลักษณะเศรษฐกิจ มุมมอง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ไม่สามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Disruption) จนเกิดการสูญหายไปของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่อาศัยต้นทุนทางภูมิปัญญาชุมชน เนื่องจากผู้บริโภคหันไปให้ความสำคัญด้านความเหมาะสมกับยุคสมัยและกระแสสังคมในช่วงเวลานั้น จึงส่งผลกระทบต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ลดลงต่อเนื่อง จนส่งผลให้เกิดการสูญหายไปของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิต ซึ่งการสูญหายของภูมิปัญญาเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคที่มีความทันสมัยและผันแปรไปตามกระแสสังคม (Onthao et al, 2020, p. 178) จึงส่งผลให้เกิดการสูญหายไปของภูมิปัญญาพื้นถิ่นจากอดีตกาลและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น รัฐบาลไทยได้ส่งเสริมให้ชุมชนทั่วประเทศได้เรียนรู้แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative economy) เพื่อเพิ่มมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Chumme, 2023, p. 150) ในลักษณะการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่นำศิลปวัฒนธรรมเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาร่วมพัฒนาศักยภาพภูมิปัญญาชุมชนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต (Kaewpetch, 2023, p. 149) ที่สามารถตอบสนองผู้บริโภคยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จังหวัดนครนายกได้ส่งเสริมศักยภาพชุมชนไทยพวนที่มีต้นทุนทางศิลปวัฒนธรรมจากอดีตอันทรงคุณค่า ในลักษณะผ้าทอโบราณที่ได้รับการถ่ายทอดจากกลุ่มคนเชื้อสายลาวตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (Untornphan & Polphakdee, 2020, p. 441) ซึ่งปัจจุบันภูมิปัญญาผ้าทอกำลังสูญหายไปจากการเสื่อมความนิยมของผู้บริโภค อันเนื่องจากผู้ผลิตไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แสดงการต่อยอดผ้าทอเหล่านั้นได้ตรงความต้องการของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยว ด้วยปัญหาการเสื่อมความนิยมของผลิตภัณฑ์ผ้าทอดั้งเดิม จึงส่งผลให้ภาครัฐมุ่งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำผ้าทอมาร่วมออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่และสอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมุ่งนำภูมิปัญญาผ้าทอไทยพวนมาประยุกต์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยพวนในพื้นที่จังหวัดนครนายกให้เกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

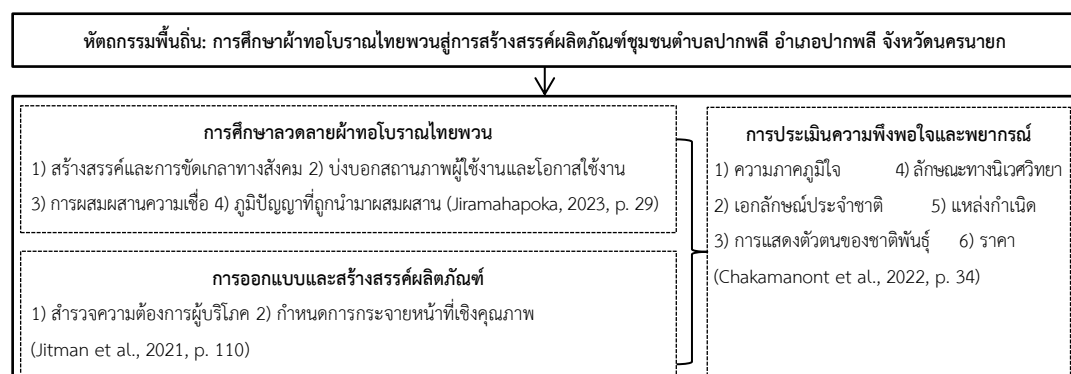
1. เพื่อศึกษาผ้าทอโบราณไทยพวนสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษาตำบลปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจและพยากรณ์อนาคตภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผ้าทอโบราณไทยพวนใหม่ของจังหวัดนครนายก

ประโยชน์การวิจัย

ผลลัพธ์การวิจัยส่งผลให้กลุ่มชุมชนผู้ผลิตผ้าทอโบราณไทยพวนในพื้นที่ตำบลปากพลี อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก เกิดความเข้าใจแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนที่อาศัยภูมิปัญญาผ้าทอโบราณมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของนักท่องเที่ยวในยุคสมัยปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวความคิดการวิจัย ได้กำหนดองค์ประกอบของกระบวนการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย การศึกษาลวดลายผ้าทอโบราณไทยพวนของชุมชนตำบลปากพลี อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก โดยประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่น 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างสรรค์และขัดเกลาทักษะสังคม 2) การบ่งบอกสถานภาพผู้ใช้งานและโอกาสใช้งาน 3) การผสมผสานความเชื่อ 4) ภูมิปัญญาที่ถูกนำมาผสมผสาน (Jiramahapoka, 2023, p. 27) แนวคิดด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ประยุกต์เทคนิคการกำหนดความต้องการผู้บริโภคด้วยเทคนิคการแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) สำรวจความต้องการของผู้บริโภค 2) กำหนดการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ (Jitman et al., 2021) และแนวความคิดประเมินความพึงพอใจและพยากรณ์ โดยผู้วิจัยนำผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตจากผ้าทอโบราณไทยพวนมาประเมินความพึงพอใจและพยากรณ์อนาคตภาพ ประกอบด้วย 1) ความภาคภูมิใจ 2) เอกลักษณ์ประจำชาติ 3) การแสดงตัวตนของชาติพันธุ์ 3) ลักษณะนิเวศวิทยา 4) แหล่งกำเนิด 5) ราคา (Chakamanont et al., 2022, p. 34) แสดงดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ซึ่งเป็นการนำวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาบูรณาการร่วมกันในการวิจัย และได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ตามรหัส EC_KMITL_66_021 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566 ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

การศึกษาผ้าทอโบราณไทยพวนสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษาตำบลปากพลี จังหวัดนครนายก จำแนกตามวิธีการเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากร คือ บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่ของตำบลปากพลี อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 3,719 คน (Department Of Provincial Administration, 2022) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 362 คน จากสูตรของอย่างหาไร์ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 5% (361.155) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกด้วยวิธีการกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และความเข้าใจภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอโบราณของไทยพวน

2. เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามเรื่องความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่อาศัยภูมิปัญญาผ้าทอของชุมชน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scales) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็น 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 เท่ากับสูงสุด 4 เท่ากับสูง 3 เท่ากับปานกลาง 2 เท่ากับน้อย และ 1 เท่ากับน้อยที่สุด (Sincharu, 2020) เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้อย่างมีความน่าเชื่อถือทางสถิติ จึงทดสอบเบื้องต้นจากบุคคลในชุมชนตำบลปากพลี จำนวน 15 คน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach กำหนดให้มีค่ามากกว่า 0.70 ที่ความเชื่อมั่น 95% (Wanichbancha, 2021) ปรากฏว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือทั้งฉบับเท่ากับ 0.890

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยขั้นตอนนี้อาศัยการประยุกต์ใช้การพิจารณาข้อมูล ดังนี้

3.1 การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic literature review : SLR) ใช้ PRISMA Study อาศัยข้อมูลจาก Google Scholar ปี 2561-2566 คำค้นหา คือ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์และภูมิปัญญานครนายก ซึ่งปรากฏ 361 บทความวิจัย ทำการกลั่นกรองความเกี่ยวข้องจากขอบเขตความที่สัมพันธ์กับขอบเขตการวิจัย คือ 1) ขอบเขตการศึกษาที่สะท้อนเอกลักษณ์ 2) ขอบเขตการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ชุมชน จากนั้นคัดเลือกบทความที่เชื่อมโยง 10 บทความวิจัย แล้วนำบทความมาวิเคราะห์ห่องค์ประกอบเอกลักษณ์ชุมชน (Onthao et al, 2020, p. 178) ค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน (Chakamanont et al., 2022, p. 34) และใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) (Leewathanayingyong, 2014)

3.2 เทคนิคการแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ (Quality function deployment) โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลปกติ ด้วยสูตรหาค่าอิทธิพลปกติ (Jitman et al., 2021) คือ สูตร $Mas = G[a-h..]/Q[a-h..]$ ซึ่งมีรายละเอียดความหมายที่กำหนดค่า Mas=ค่าคะแนนอิทธิพลปกติ (ไม่เกิน 1.00), ค่า $G[a-h..]$ =ความสำคัญต่อลูกค้าหรือผู้บริโภค, ค่า $Q[a-h..]=(G[a] + ... + G[h..])$ เป็นผลรวมค่านัยยะสำคัญในเมทริกซ์การแก้ไขปัญหา, ค่า $[a-h..]$ =การแก้ไขปัญหาในผลิตภัณฑ์ จากนั้นนำผลลัพธ์ไปจัดเรียงลำดับค่าอิทธิพลมากไปหาน้อยและนำวิธีการแก้ไขปัญหาที่จัดเรียงลำดับแล้วไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอโบราณไทยพวน (Waengwong et al., 2021) โดยมีรายการประเมิน 5 ด้าน ประกอบด้วย A1 คือ ความต้องการกระเป๋านาง, A2 คือ ปัญหาของผลิตภัณฑ์เดิม, A3 คือ คุณลักษณะเฉพาะถิ่น, A4 คือ การตลาด, A5 คือ การขนส่ง แสดงผลวิเคราะห์ จำนวน 11 รายการ ประกอบด้วย H1 คือ ความสำคัญต่อผู้บริโภค, H2 คือ ค่าร้อยละ, H3 คือ ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค, H4 คือ ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ต่อผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบที่ 1, H5 คือ ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบ 2, H6 คือ ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบ 3, H7 คือ จุดมุ่งหมาย, H8 คือ อัตราส่วนในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยพวนใหม่, H9 คือ จุดขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยพวนใหม่, H10 คือ ค่าคะแนนดิบ และ H11 คือ ค่าอิทธิพลปกติ

สำหรับวิธีการเชิงคุณภาพ ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างสรรค์ประกอบด้วย การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลปากพลี จังหวัดนครนายก ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นที่ เป็นบุคคลผู้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาผ้าทอโบราณไทยพวนจากกลุ่มตัวอย่างในวิธีการเชิงปริมาณ 1 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ซึ่งไม่ได้กำหนดประเด็นข้อคำถามไว้ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์บุคคลเป้าหมายที่มีความสมัครใจให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นความเชื่อมโยงด้านประวัติความเป็นมาและการสืบสานภูมิปัญญาผ้าทอมาจากอดีตของชุมชนไทยพวน ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจน ลึกซึ้งและกว้างขวางในการนำความรู้เหล่านั้นไปต่อยอดสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญานี้ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจัดการข้อมูลโดยจำแนกเป็นด้านประวัติศาสตร์ และด้านการสืบสานภูมิปัญญา (Untornphan & Polphakdee, 2020, p. 442) จากนั้นทำการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ก่อนสรุปสู่การทำความเข้าใจเอกลักษณ์ของผ้าทอโบราณไทยพวน

ทั้งนี้ ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยพวนโบราณ โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการออกแบบ 3 เทคนิค คือ 1) เทคนิค SCAMPER Analysis ด้วยการทดแทน (Substitute : S) ผสมผสาน (Combine : C) ปรับใช้ (Adapt : A) ดัดแปลง/เพิ่ม/ลด (Modify/magnify/minify : M) ประยุกต์ใช้ (Put to other uses : P) ขจัด/ตัดทิ้ง (Eliminate : E) เรียงใหม่/มูกลับ (Rearrange/reverse : R) 2) เทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Inspiration & design analysis) 3) เทคนิคการแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ ด้วยโปรแกรม Illustrator ในการออกแบบ (Panthong & Prasitphon, 2021, p. 150) ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ทางการออกแบบจากข้อสรุปแนวคิดและข้อสรุปจากการวิเคราะห์แรงบันดาลใจ (Inspiration) และวิเคราะห์การออกแบบ (Design analysis) จากนั้นนำข้อสรุปไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอโบราณไทยพวนรูปแบบใหม่ที่ผลิตขึ้นจากช่างผู้ผลิตภายในชุมชน

การประเมินความพึงพอใจและพยายกรณ์อนาคตภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผ้าทอโบราณไทยพวนใหม่ จังหวัดนครนายก มีดังนี้

1. ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมกิจกรรมของชุมชนในศูนย์ส่งเสริมอาชีพกลุ่มสตรีบ้านใหม่ โดยผู้วิจัยทำการประมาณการอัตราเฉลี่ยต่อวันในเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% (99.248) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sampling random sampling) ด้วยการกำหนดหมายเลขให้กับบุคคลในกลุ่มตัวอย่างก่อนทำการจับสลากเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสถูกเลือกที่เท่าเทียมกัน

2. เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยพวนรูปแบบใหม่ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็น 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 เท่ากับมากที่สุด 4 เท่ากับมาก 3 เท่ากับปานกลาง 2 เท่ากับน้อย และ 1 เท่ากับน้อยที่สุด (Sincharu, 2021) เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามสามารถใช้เก็บข้อมูลได้อย่างน่าเชื่อถือทางสถิติ จึงทดสอบเบื้องต้นจากนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมกิจกรรมภายในศูนย์ส่งเสริมอาชีพกลุ่มสตรีบ้านใหม่ จำนวน 15 คน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach กำหนดให้ต้องมีค่ามากกว่า 0.70 ที่ความเชื่อมั่น 95% (Wanichbanha, 2021) พบว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือทั้งฉบับเท่ากับ 0.857

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าทอโบราณไทยพวนต้นแบบและบรรยายวิธีการผลิตของชุมชนด้วยแผ่นนำเสนอ จากนั้นให้นักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเยี่ยมชมศูนย์ส่งเสริมอาชีพกลุ่มสตรีบ้านใหม่ ประเมินผลงานต้นแบบลงในแบบสอบถามด้วยการสุ่มตามหมายเลขผู้เข้าเยี่ยมชมที่เป็นเลขคี่จนครบจำนวนทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 2 ลักษณะการประยุกต์ใช้สถิติ คือ การประเมินความพึงพอใจ ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์การแปลผล ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึงมากที่สุด 3.50-4.49 หมายถึงมาก 2.50-3.49 หมายถึงปานกลาง 1.50-2.49 หมายถึงน้อย และ 1.00-1.49 หมายถึงน้อยที่สุด (Sincharu, 2021) และการพยากรณ์ ใช้สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย 1) ค่าความร่วมกัน (Communalities extraction) มีค่าตั้งแต่ 0-1 (Kaiyawan, 2020) 2) การทดสอบภาวะปกติ (Normality testing) ที่ประกอบด้วย Skewness และ Kurtosis 3) ความแปรปรวนร่วม (Anti-image correlation) 4) ทดสอบองค์ประกอบตัวแปรอิสระด้วยค่า R, R square, Adjusted R Square, Std.Error of the Estimate โดยค่า Durbin-watson มีค่าอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 (Wanichbancha, 2021) 5) วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) ในการตรวจสอบค่า Sum of Squares, df, Mean Square, F และ P-value (Wanichbancha, 2021) ซึ่งอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อแปลข้อมูลเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในอนาคตของนักท่องเที่ยว จากนั้นวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณโดยวิธี Stepwise Multiple Regression Analysis ที่เสนอค่า Unstandardized Coefficients, Standardized Coefficients, t และ Sig. (Wanichbancha, 2021) สำหรับการประกอบการสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ผลการวิจัย

การศึกษาผ้าทอโบราณไทยพวนสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษาดาบสปากพลี จังหวัดนครนายก

1. ผลการศึกษาจากการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จำแนกเป็น 3 แหล่งข้อมูล ดังนี้

1.1 แหล่งรากเหง้าของข้อมูล ที่ได้มาจากคุณยายสม นามศรี (นามสมมุติ) ที่มีทักษะในการทอผ้าจากภูมิปัญญาไทยพวนที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษนั้นกล่าวว่า

“...เส้นด้ายที่นำมาใช้ร่วมในการทอผ้าจะสามารถสะท้อนถึงสิ่งมีชีวิต และพืชพรรณที่นำมาประกอบในการพันเส้นด้ายก่อนนำมาถักทอด้วยภูมิปัญญาที่ถูกฝึกฝนมาจากการตาและยายของตนเอง ซึ่งจะนำลวดลายและรูปทรงพืชพรรณที่มีจำนวนมากในพื้นที่ของชุมชนมาใช้ทำลวดลาย ดังนั้นลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าอาจจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลที่นำพืชพรรณมาดัดแปลงให้แตกต่างกัน ...” (Som Namsri, Interview, February 4, 2023)

1.2 แหล่งเอกสารทางประวัติศาสตร์ มีการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยลวดลายโบราณในจังหวัดนครนายก ปรากฏในช่วงปีพุทธศักราช 2322 ที่เริ่มมีการอพยพถิ่นฐานจากเมืองเชียงขวางของอาณาจักรลาว โดยอพยพมาอาศัยในอาณาจักรสยาม 2 ครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่งในช่วงกรุงธนบุรี ยุคพระเจ้าตากสินมหาราช โดยขณะนั้นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้ยกทัพไปเมืองหลวงพระบางและเมืองเวียงจันทน์ได้ทรงกวาดต้อนกลุ่มชนในไทยก้ายถิ่นฐานมายังอาณาจักรสยาม โดยให้อยู่บริเวณจังหวัดนครนายกจำนวนมาก จึงส่งผลให้มีการถ่ายโอนวัฒนธรรมของกลุ่มไทยพวนแห่งเมืองจำเริญมายังกลุ่มชนในพื้นที่ และครั้งที่สองเกิดขึ้นในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่ดำริให้พระยาธรรมมายุคทัพหลวงไปปราบกบฏพระเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์พร้อมขับไล่กองทัพมอญ จึงอพยพเป็นครั้งที่สอง และจากบันทึกสมเด็จพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพที่บันทึกหลักฐานการอพยพช่วยยืนยันการเข้ามาตั้งถิ่นฐานกลุ่มเชื้อสายลาวพวนในพื้นที่จังหวัดนครนายกตลอด 238 ปีที่ผ่านมา โดยยังปรากฏภูมิปัญญาที่สะท้อนเอกลักษณ์ไทยพวน ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านการถักทอ และด้านศาสนา เป็นต้น

1.3 แหล่งข้อมูลที่เกิดขึ้น คือ ภูมิปัญญาการทอผ้าที่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมของลาวตายและเส้นด้ายที่ถักทอเพื่อตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งลาวตายผ้าจะแสดงเอกลักษณ์จากทรัพยากรร่วมกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยปัจจุบันผ้าทอไทยพวนถือเป็นของดีจังหวัดนครนายก อีกทั้งในพื้นที่ยังปรากฏต้นสุพรรณิการ์เป็นจำนวนมาก จึงมีการนำลาวตายดอกสุพรรณิการ์มาใช้สร้างสรรค์ลาวตายผ้าทอจนเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ สรุปแนวคิดทั้งหมด จึงนำเสนอเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยพวนใหม่ โดยการประมวลข้อมูลสู่แรงบันดาลใจ (Inspiration) ดังภาพ 2

ภาพ 2 การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยพวนรูปแบบใหม่

จากภาพ 2 เป็นการนำพรรณพฤกษาที่เป็นลาวตายดอกสุพรรณิการ์มาประยุกต์ใช้สร้างสีสันและลาวตายนั้นปรากฏมาตั้งแต่อดีตตามความเชื่อเรื่องสิริมงคล โดยเกิดขึ้นจากช่างทอผ้าในชุมชนได้สังเกตและนำลาวตายจากธรรมชาติที่แวดล้อมท้องถิ่นมาประยุกต์สู่ลาวตายผ้าทอจนมีความแตกต่างเป็นเอกลักษณ์ที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น

ภาพ 3 การกำหนดรายละเอียด PRISMA Study ในการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

จากภาพ 3 ได้กำหนดบทความที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการคัดกรองความเหมาะสมของบทความวิจัยที่นำเข้าทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ 10 บทความ โดยวิเคราะห์เอกลักษณ์ที่เกิดจากผลลัพธ์บทความวิจัยที่จำแนก 6 เอกลักษณ์ คือ ทักษะฝีมือ อาหาร ความเชื่อ ธรรมเนียม แหล่งท่องเที่ยว และศิลป์

1.3 ผลการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์เอกลักษณ์และลวดลายที่โดดเด่นของจังหวัดนครนายกจากบทความวิจัยจำนวน 10 เรื่อง

งานวิจัย : กรอบแนวคิดการประเมินจาก “แนวคิดอัตลักษณ์ กลุ่มชน” (Onthao et al, 2020, p. 178)	กรอบสำคัญต่อการค้นหาเอกลักษณ์กลุ่มชนไทยพวน					
	ทักษะฝีมือ	อาหาร	ความเชื่อ	พรรณไม้	แหล่งท่องเที่ยว	ศิลป์
1. Utiswannakul (2021, p. 38)	✓		✓	✓		
2. Panthong & Prasitphon (2021, p. 148)	✓		✓	✓		✓
3. Chumthong & Sompuet (2022, p. 30)		✓		✓		✓
4. Deeprom & Lertputtharak (2022, p. 2)	✓	✓	✓		✓	
5. Soonthornsamai (2023, p. 203)		✓		✓	✓	✓
6. Wiriyawit (2021, p. 317)	✓		✓			✓
7. Chaiwongroj (2021, p. 80)	✓	✓	✓		✓	
8. Krueamek & Sangkhaha (2021, p. 49)	✓		✓			✓
9. Unakornsawad (2022, p. 23)	✓		✓		✓	✓
10. Nonthanam (2020, p. 38)		✓		✓	✓	✓
ค่าเปอร์เซ็นต์ไต่ระดับพิจารณา	(7) 19.44	(5) 13.89	(7) 19.44	(5) 13.89	(5) 13.89	(7) 19.44

จากตาราง 1 พบว่า เอกลักษณ์ชุมชนไทยพวนจังหวัดนครนายกจากบทความวิจัยบ่งชี้ความสำคัญของทักษะฝีมือ ความเชื่อและศิลป์ โดยสอดคล้องกับลักษณะผ้าทอไทยพวนที่หากสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ อันสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนได้นั้นจะต้องคำนึงถึง 1) การให้ความสำคัญต่อการนำทักษะฝีมือของชุมชนเข้าร่วมการผลิต 2) การนำความเชื่อของชุมชนมาร่วมออกแบบ 3) การนำงานศิลป์ในวิถีชีวิตมาประยุกต์ โดยเป็นเอกลักษณ์ที่บุคคลทั่วไปรับรู้ถึงตัวตนของไทยพวนหากปรากฏ 3 ปัจจัยนี้จะมีโอกาสสร้างการรับรู้ถึงชุมชนไทยพวนได้สูงขึ้น

2. ผลการประยุกต์เทคนิคการแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ ดังตาราง 2

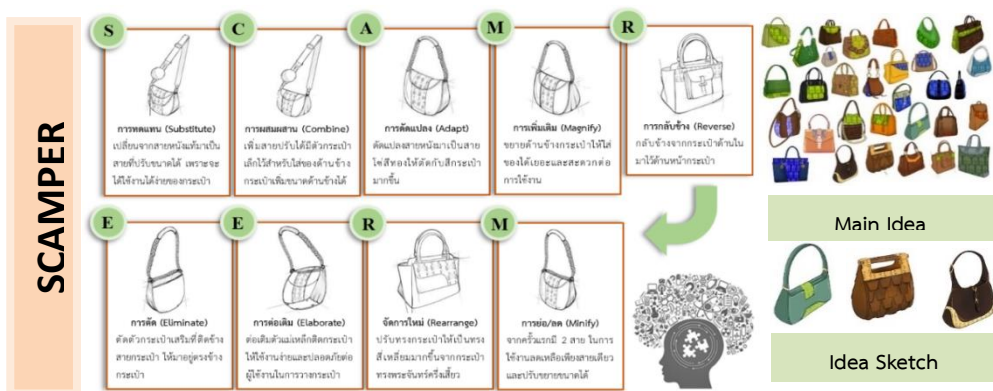
ตาราง 2 การวิเคราะห์การแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ

วิธีการแก้ไขปัญหาการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11
A1 ผลิตภัณฑ์ไม่ทนทานต่อการใช้งาน	4.00	4.16	2.00	3.00	4.00	5.00	5.00	1.25	1.20	6.00	0.064
ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบให้เลือกน้อย	3.00	3.12	2.00	4.00	5.00	4.00	5.00	1.66	1.50	7.47	0.055
ผลิตภัณฑ์สีสันทันได้ดเด่น	5.00	5.20	2.00	3.00	4.00	4.00	4.00	0.80	1.00	4.00	0.029
ผลิตภัณฑ์ไม่สะดวกใช้งาน	3.00	3.12	1.00	4.00	3.00	3.00	4.00	1.33	1.50	5.99	0.044
ผลิตภัณฑ์ไม่ทันสมัย	5.00	5.20	2.00	3.00	3.00	4.00	4.00	0.80	1.20	4.80	0.035
A2 ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษายาก	4.00	4.16	1.00	3.00	3.00	3.00	3.00	0.75	1.50	4.50	0.033
ผลิตภัณฑ์มีอายุใช้งานต่ำ	5.00	5.20	3.00	2.00	2.00	4.00	4.00	0.80	1.00	4.00	0.029
หนังและวัสดุมีการเสื่อมสภาพง่าย	4.00	4.16	2.00	2.00	3.00	4.00	4.00	1.00	1.20	4.80	0.055
ผลิตภัณฑ์คู่แข่งมีจำนวนมาก	5.00	5.20	2.00	4.00	4.00	3.00	4.00	0.80	1.50	6.00	0.064
ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบซ้ำเดิม	2.00	2.08	1.00	4.00	5.00	5.00	5.00	2.50	1.20	5.70	0.042
การตัดเย็บไม่มีคุณภาพ	3.00	3.12	2.00	5.00	4.00	5.00	5.00	1.66	1.50	7.49	0.055
ราคาจำหน่ายที่สูง	4.00	4.16	3.00	5.00	3.00	5.00	5.00	1.25	1.20	6.00	0.044
วัสดุที่ผลิตไม่ได้มาตรฐาน	4.00	4.16	2.00	2.00	3.00	4.00	4.00	1.00	1.00	4.00	0.029
A3 ลวดลายไม่ทันสมัย	3.00	3.12	2.00	3.00	4.00	3.00	4.00	1.33	1.20	4.74	0.055
ช่างผู้ผลิตขาดการบูรณาการ	5.00	5.20	3.00	5.00	5.00	4.00	5.00	1.00	1.50	7.50	0.055
ใช้ระยะเวลาการผลิตยาวนาน	4.00	4.16	3.00	5.00	5.00	3.00	5.00	1.25	1.20	6.00	0.044
ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่รู้จักกว้างขวาง	4.00	4.16	2.00	5.00	5.00	4.00	5.00	1.25	1.20	6.00	0.044
A4 ผลิตภัณฑ์มีลักษณะคล้ายคลึงกัน	4.00	4.16	1.00	3.00	4.00	5.00	5.00	1.25	1.00	5.00	0.037
ผลิตภัณฑ์คู่แข่งมาก	3.00	3.12	2.00	4.00	5.00	5.00	5.00	1.66	1.20	5.99	0.044
ต้นทุนการผลิตสูง	5.00	5.20	3.00	5.00	4.00	4.00	5.00	1.00	1.00	5.00	0.037

ตาราง 2 (ต่อ)

วิธีการแก้ไขปัญหาการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11
ลดความไม่เท่ากันยุคสมัย	3.00	3.12	2.00	4.00	5.00	3.00	5.00	1.66	1.20	5.99	0.044
กลุ่มผู้บริโภคมีจำนวนน้อย	4.00	4.16	2.00	4.00	4.00	4.00	4.00	1.00	1.00	4.00	0.029
A5 ใช้วัสดุหลายชนิดในการผลิต	2.00	2.08	1.00	4.00	4.00	5.00	5.00	2.50	1.20	6.00	0.044
รูปทรงกระเป๋าไม่คงตัว	4.00	4.16	2.00	3.00	4.00	4.00	4.00	1.00	1.00	4.00	0.029

จากตาราง 2 พบว่า ค่าคะแนนดิบ (H10) และค่าคะแนนดิบปกติ (H11) ที่สะท้อนความต้องการในปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับการแก้ไข 24 แนวทาง ซึ่งสรุปเป็นความสำคัญที่นำมาใช้ในการออกแบบกระเป๋าจากผ้าทอไทยพวนใหม่ โดยนำแนวทางการแก้ไขปัญหามาทั้งหมดมาออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่โดยอาศัยเทคนิค SCAMPER Analysis นำเสนอภาพร่างการแก้ไขปัญหาลดต้นทุนจากผ้าทอไทยพวนใหม่ ดังภาพ 4

ภาพ 4 การประยุกต์ใช้เทคนิค SCAMPER Analysis ที่เป็นขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์

ภาพ 5 รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอโบราณไทยพวนที่ได้รับการออกแบบใหม่

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2566 ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

จากภาพ 5 แสดงต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยพวนมีความแปลกใหม่ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ลักษณะรูปแบบกระเป๋าที่ทันสมัย
- 2) บูรณาการทักษะฝีมือทอผ้าและตัดเย็บของช่างในท้องถิ่นร่วมในการผลิต
- 3) รูปแบบตอบสนองวิถีชีวิตผู้บริโภคยุคใหม่
- 4) การประยุกต์วัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- 5) ตอบสนองการผันแปรของผู้บริโภคปัจจุบัน

การประเมินความพึงพอใจและพยากรณ์อนาคตภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผ้าทอโบราณไทยพวนใหม่ จังหวัดนครนายก

1. ผลการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ออกแบบใหม่ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอโบราณไทยพวนรูปแบบใหม่

ตัวแปรที่สังเกตได้ในการประเมินผลลัพธ์	Mean	S.D.	Communalities	Anti-image	Normality Testing	
			Extraction	Correlation	Skewness	Kurtosis
1. รูปแบบเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	3.310	1.338	0.731	0.639	-0.176	-1.119
2. รูปแบบทันสมัยตรงความต้องการของตลาด	3.000	1.414	0.808	0.517	0.175	-1.274
3. สีของกระเป๋ามีความสวยงาม	3.110	1.377	0.508	0.653	0.082	-1.237
4. วัสดุตกแต่งสอดคล้องกับวัสดุหลัก	3.160	1.361	0.582	0.546	-0.026	-1.274
ความเข้ากันขององค์ประกอบ (Desin)	3.145	0.926	-	-	-	-
1. รูปแบบเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	3.240	1.240	0.649	0.600	-0.016	-0.969
2. โครงสร้างแข็งแรงทนทานต่อการใช้งาน	3.270	1.413	0.631	0.454	-0.187	-1.271
3. ขนาดกระเป๋าสอดคล้องกับการใช้งาน	2.940	1.354	0.517	0.590	0.260	-1.177
4. ราคาเหมาะสมกับรูปแบบประโยชน์ใช้สอย	3.110	1.406	0.694	0.533	-0.066	-1.253
คุณสมบัติผลิตภัณฑ์ที่มี (Feature)	3.140	0.754	-	-	-	-
1. รูปแบบกระเป๋ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	2.960	1.370	0.520	0.381	0.049	-1.174
2. ลวดลายผ้าทอไทยพวนโดดเด่น	3.020	1.363	0.727	0.469	0.110	-1.261
3. ลวดลายผ้าทอที่นำมาใช้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.040	1.347	0.552	0.604	0.002	-1.148
ความมีเอกลักษณ์การออกแบบ (Unique)	3.006	0.877	-	-	-	-
1. วัสดุที่ใช้ในการออกแบบมีความเหมาะสม	2.990	1.366	0.586	0.484	0.018	-1.196
2. วัสดุที่เลือกใช้ในการออกแบบมีคุณภาพดี	3.010	1.251	0.685	0.636	0.233	-0.951
คุณภาพวัสดุและวัตถุดิบที่ใช้ (Quality)	3.000	0.977	-	-	-	-
1. ผลิตภัณฑ์มีลักษณะการใช้งานที่ปลอดภัย	2.760	1.341	0.639	0.268	0.374	-1.020
2. รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความสะดวกในการใช้งาน	3.200	1.279	0.811	0.653	-0.030	-1.122
การใช้งานผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Usage)	2.980	0.923	-	-	-	-
ภาพรวม	3.090	1.341	-	-	-	-

จากตาราง 3 พบว่า ภาพรวมของนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากผ้าทอไทยพวนใหม่ อยู่ในระดับมาก (Mean=3.090, S.D.=1.341) และอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร โดยอันดับ 1 คือ ความเข้ากันได้ขององค์ประกอบ (Mean=3.145, S.D.=0.926) อันดับ 2 คือ คุณสมบัติผลิตภัณฑ์ที่มี (Mean=3.140, S.D.=0.754) อันดับ 3 คือ ความมีเอกลักษณ์การออกแบบ (Mean=3.006, S.D.=0.877) อันดับ 4 คือคุณภาพวัสดุและวัตถุดิบที่ใช้ (Mean=3.000, S.D.=0.977) และอันดับ 5 คือ การใช้งานผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Mean=2.980, S.D.=0.923) สำหรับความสามารถการรวมตัวกันของตัวแปรแต่ละตัวให้กลายเป็นปัจจัยมีค่า Communalities Extraction ระหว่าง 0.508-0.811 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งตัวแปรทั้ง 11 ตัว สามารถรวมเป็นปัจจัยได้ดี อันแสดงถึงการเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดได้ สามารถนำข้อมูลสู่การพยากรณ์ด้วยการถดถอยพหุคูณได้

2. ผลการพยากรณ์อนาคตภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ออกแบบใหม่ แสดงดังตาราง 4 และตาราง 5

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

	Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P-value
1	Regression	138.385	5	27.677	65.359	0.00*
	Residual	39.805	94	0.423		
	Total	178.190	99			

* p<0.01

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว ($F=65.359$, $p=0.00$) มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 5 การพยากรณ์ขนาดภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ออกแบบใหม่

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.
	β	Std. Error	Beta			
Constant	-3.825	0.406	-		-9.415	0.00*
X1: การออกแบบ (Design)	0.132	0.019	0.366		6.798	0.00*
X2: ประโยชน์ใช้สอย (Feature)	0.125	0.023	0.281		5.550	0.00*
X3: เอกลักษณ์ (Unique)	0.141	0.027	0.277		5.313	0.00*
X4: คุณภาพ (Quality)	0.145	0.040	0.211		3.636	0.00*
X5: การใช้งาน (Usage)	0.040	0.042	0.355		6.096	0.00*

$R=0.881$, $R^2=0.777$, $Adj\ R^2=0.765$, $SEE=0.65074$, $Durbin-Watson=1.807$

* p<0.01

จากตาราง 5 พบว่า การออกแบบ ($\beta=0.132$, $t=6.798$) ประโยชน์ใช้สอย ($\beta=0.125$, $t=5.550$) เอกลักษณ์ ($\beta=0.141$, $t=5.313$) คุณภาพ ($\beta=0.145$, $t=3.636$) และการใช้งาน ($\beta=0.040$, $t=6.096$) คือ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบและส่งผลกระทบต่อโอกาสตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในอนาคต ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสรุปสมการเชิงเส้นถดถอยได้ 2 สมการ ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $Y=3.825+0.132(X_1)+0.125(X_2)+0.141(X_3)+0.145(X_4)+0.040(X_5)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z=0.366(X_1)+0.281(X_2)+0.277(X_3)+0.211(X_4)+0.355(X_5)$

ทั้งนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคนั้นมีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตขึ้นจากผ้าทอโบราณไทยพวนรูปแบบใหม่ได้ร้อยละ 77.70 ($R^2=0.777$)

อภิปรายผล

สวดลายผ้าทอโบราณไทยพวนที่นำสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้นได้ปรากฏผลลัพธ์เอกลักษณ์จากข้อมูลประวัติศาสตร์ที่กลุ่มไทยพวนสืบเชื้อสายจากลาวเมืองเชียงขวางและลาวหลวงพระบางที่อพยพเข้ามาในอาณาจักรสยาม กระทั่งเกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามายังประชาชนในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดของอรมน ปันทอง และวริทย์ ประสิทธิ์ผล ที่นำเสนอการเกิดขึ้นของภูมิปัญญาจากการเชื่อมโยงวิถีชีวิตและพื้นที่ดำรงอยู่ โดยเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายกลุ่มชนจากพื้นที่อื่นเข้ามา อันถือเป็นปัจจัยที่สร้างเอกลักษณ์ทางมโนคติให้แก่ชาวไทยพวน อาทิ ทักษะฝีมือ ความเชื่อ พรรณไม้และศิลปะ เป็นต้น (Panthong & Prasitphon, 2021, p. 148) ซึ่งทั้ง 6 เอกลักษณ์ที่สะท้อนตัวคนไทยพวนนั้น ถือเป็นภูมิปัญญาที่ล้ำค่าของกลุ่มชุมชนในการวิวัฒนาการวัฒนธรรมในพื้นที่นครนายก

(Jiramahapoka, 2023, p. 18) โดยสอดคล้องกับแนวคิดการวิวัฒน์ทางวัฒนธรรมในกลุ่มชนไทยพวนของสิริน ฉกามานนท์ และคณะ ที่นำเสนอแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยการหลอมรวมภูมิปัญญาจากพื้นที่อื่นร่วมกับพื้นที่ตนเองจนก่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่ผสมผสานกันกับบริบทท้องถิ่นนั้น (Chakamanont et al., 2022, p. 40) อีกทั้งผลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ อันแสดงถึงความสำคัญของแนวคิดการเกิดมโนทัศน์ในตัวบุคคลที่สามารถนำมาต่อยอดไปสู่การสร้างสรรคได้ ซึ่งสุภาพร นนทนา ได้นำเสนอปัจจัยการรับรู้เอกลักษณ์จังหวัดนครนายกที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ คือ ความสำคัญทักษะฝีมือ ความเชื่อที่สะท้อนวิถีชีวิตและศรัทธา และคุณลักษณะศิลปะ (Nonthanam, 2020, p. 57) เมื่อนำทั้ง 3 องค์ประกอบมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยพวนด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพให้เป็นแนวทางปฏิบัติ โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการให้ผลิตภัณฑ์ใหม่ควรมีลักษณะที่สร้างความแปลกใหม่ด้านการใช้งาน การออกแบบที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์เดิม การออกแบบที่ทันสมัย การแสดงออกถึงความแตกต่างจากเดิม และการเปลี่ยนลวดลายให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยสอดคล้องกับแนวคิดของสุรสิทธิ์ ระวังวงศ์ และคณะ ที่เห็นว่า การประยุกต์ใช้กระบวนการค้นหาความต้องการของผู้บริโภคในลักษณะเชิงปฏิฐานนิยมจะมีโอกาสค้นพบข้อเท็จจริงในความต้องการของผู้บริโภคที่เกิดขึ้น (Waengwong et al., 2021, p. 14) อันถือเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงโดยไม่นำอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาร่วมในการวิเคราะห์ ซึ่งทั้ง 24 วิธีการแก้ปัญหาก็พบนั้น สามารถนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

การประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผ้าทอไทยพวนใหม่ ปรากฏว่าผู้บริโภคให้ความสนใจมากทุกตัวแปร ประกอบด้วย ความเข้ากันขององค์ประกอบ คุณสมบัติผลิตภัณฑ์พึงมี ความมีเอกลักษณ์การออกแบบคุณภาพวัสดุและวัตถุดิบที่ใช้ และการใช้งานผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของสร้อยจิน จิตรมั่น และคณะ ที่เห็นว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องอาศัยข้อคิดเห็นของผู้บริคนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองผู้บริโภคจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนแก่ผลิตภัณฑ์ในอนาคต (Jitman et al., 2021, p. 104) สำหรับการพยากรณ์อนาคตภาพผลิตภัณฑ์ใหม่นั้น ผลลัพธ์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อโอกาสเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สามารถพยากรณ์ได้ถึงร้อยละ 77.77 โดยสามารถยืนยันปัจจัยด้านการออกแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านเอกลักษณ์ด้านคุณภาพ และด้านการใช้งาน ที่มีความสัมพันธ์กับค่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งในแนวคิดการสร้างโอกาสทางการตลาดให้แก่วิสาหกิจชุมชนของภัทรพล ชุ่มมี ได้มุ่งเน้นว่า วิสาหกิจชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องอาศัยความเข้าใจแนวโน้มการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนและสะท้อนเอกลักษณ์ชุมชนได้จึงจะมีโอกาสสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น (Chummee, 2023, p. 141)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะอันเกิดขึ้นจากผลการวิจัยนี้ ผู้สนใจสามารถนำกระบวนการพัฒนาผลงานหัตถกรรมพื้นถิ่นไปประยุกต์ใช้งานภายใต้บริบททางกายภาพของพื้นที่กรณีศึกษาอื่นได้ โดยสามารถนำกระบวนการวิจัยที่มีคุณลักษณะบูรณาการทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนของตนเอง ด้วยการอาศัยศักยภาพทางด้านภูมิปัญญาพื้นถิ่นและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นตนเองมาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งถือเป็นการสร้างให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนแก่ชุมชนและท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนวิจัยจากสำนักบริหารงานวิจัยและนวัตกรรมพระจอมเกล้าลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ตามสัญญาทุนวิจัยเลขที่ 2565-02-03-001 ประจำปีงบประมาณ 2565

เอกสารอ้างอิง

- Chaiwongroj, C. (2021). Aging Society: Health Communication of Elderly in Nakorn-naiyok Province. *Academic Journal of Social Communication Innovation*, 9(2), 80-87. (In Thai)
- Chakamanont, S., Tubporn, H., & Ruengrong, A. (2022). Guidelines for the Transmission of Cultural Values and Collectiveldentity: Chili Pastes of Southeast Asia. *Journal of Cultural Approach*, 23(43), 34-45. (In Thai)
- Chummee, P. (2023). Conceptual Analysis of the Structural Equation of Creative Economy for Competitive Advantage for Community Enterprises. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(2), 138-151. (In Thai)
- Chumthong, P., & Sompuet, P. (2023). Development of LINE stickers to increase product marketing communication channels of Madan community, Nakhon Nayok Province. *Journal of Community Development and Quality of Life*, 11(1), 21-33. (In Thai)
- Deeprom, N., & Lertputtharak, S. (2022). Management of cultural tourism: a case study of Nakhon Nayok Province. *Journal of Burapha College of Commerce Review*, 16(2), 1-14. (In Thai)
- Department Of Provincial Administration. (2022). *Official statistics registration systems*. Retrieved August 15, 2022, from <https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/2> (In Thai)
- Jiramahapoka, P. (2023). Sustainable Community-Based Tourism Management in Rayong Province in the Digital Era. *Journal of Cultural Approach*, 24(45), 18-30. (In Thai)
- Jitman, S., Chaibankud, T., Jamsai, P., Ariyajanya, B., Sukkasem, R., & Chantarasa, R. (2021). Development of a bamboo sawing machine with ergonomic principles and Qualitative function distribution techniques. *Engineering Journal Chiang Mai University*, 28(2), 100-115. (In Thai)
- Kaewpetch, R. (2023). Study of Integrated Cultural Tourism Management Identity Community in Khemarat, Ubon Ratchathani. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(5), 443-457. (In Thai)
- Kaiyawan, Y. (2020). *Structural equation model analysis with Amos* (2nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Krueamek, S., & Sangkhaha, C. (2021). Development of community products from bamboo basketry decorated with loincloths to commercial. Wiang Khiri Wan Thai Cultural Community Nakhon Nayok Province. *Wanamdanghaek Buddhist Review Journal*, 8(2), 49-63. (In Thai)
- Leewathanayingyong, K. (2014). *Engineering Statistics*. Phitsanulok : Faculty of Engineering, Naresuan University. (In Thai)

- Nonthanam, S. (2020). Marketing Mix Factors Influencing Tourists to Travel Community-Based Tourism: Nakhon Nayok Province. *Ramkhamhaeng Research Journal*, 23(2), 38-58. (In Thai)
- Onthao, K., Sanpunpun, P., & Thetthaisong, T. (2020). Khok Phra Community: Development of the Terracotta Pot Trade and the Loss of Local Wisdom during the 1937-2017 Dec. *MCU Journal Kanchanapartad*, 1(3), 175-184. (In Thai)
- Panthong, A., & Prasitphon, W. (2021). Communication model for cultural inheritance of Bann Mai Thai Phuan hand woven fabric in Nakhon Nayok province. *Humanities and Social Sciences Journal Southeast Asia University*, 5(1), 146-160. (In Thai)
- Sincharu, T. (2020). *Statistical Data Research and Analysis With SPSS And AMOS* (18th ed.). Nonthaburi : S. R. Printing Products. (In Thai)
- Som Namsri. (2023, 4 February). Key informant. *Interview*. (In Thai)
- Soonthornsamai, W. (2023). A Causal Model of Image Perception and Marketing Mix Strategies on Repeated Trip Intentions at Ecotourism Attractions of Tourists in Nakhon Nayok Province. *Research and Academic Journal*, 6(4), 203-220. (In Thai)
- Unakornsawad, N. (2022). Legal Inscription on Thief's Characters: Vocabulary Lists and Reflections of Thai Society and Culture in The Three Seals Law. *Journal Humanities and Social Sciences*, 17(2), 23-34. (In Thai)
- Untornphan, S., & Polphakdee, S. (2020). Management of community creative economy promotion in Nakhon Nayok Province. according to the philosophy of sufficiency economy. *Journal of Politics, Administration and Law*, 11(2), 441-455. (In Thai)
- Utiwannakul, P. (2021). Men's Fashion Product Development from Tail Lue Cultural Capital. *The journal of social communication innovation*, 9(2), 38-51.
- Waengwong, S., Rojananukul, C., Homkeaw, C. & Thongmang, A. (2021). Product design of bamboo sofa sets by applying qualitative functional conversion techniques in conjunction with Kansei engineering. *Ladkrabang Engineering*, 39(3), 11-28. (In Thai)
- Wanakijpaiboon, N. (2023). *The Invisible Leader*. Bangkok : Aksamphan Publishing House. (In Thai)
- Wanichbancha, K. (2021). *Statistics for research* (13th ed.). Bangkok : Samlada. (In Thai)
- Wanichbancha, K. (2021). *Structural Equation Analysis (SEM) with AMOS* (5th ed.). Bangkok : Samlada. (In Thai)
- Wiriyawit, N. (2021). Communication of Thai Puan Ethnic Identity Through Community Product and Packaging of Pakplee District, Nakhon Nayok Province According to The King's Philosophy. *Phranakhon Rajabhat Research Journal*, 17(1), 316-331. (In Thai)
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. New York : Harper and Row.